

MEDLEMSBLAD FÖR FRÖVI FÅGELKLUBB

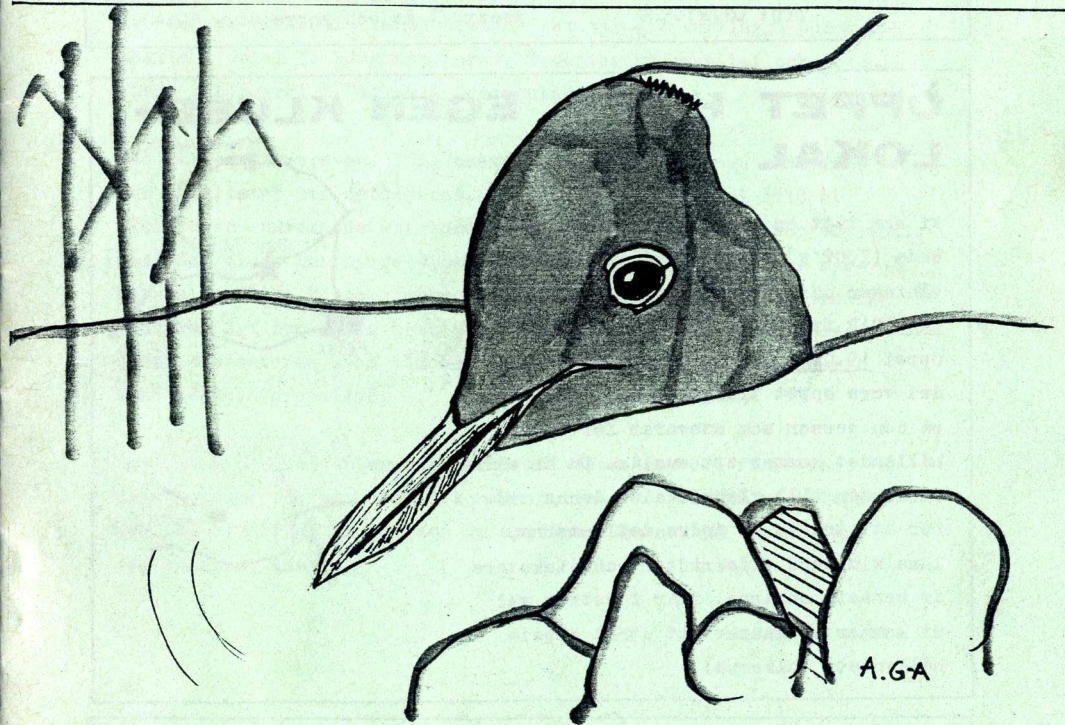
PANDÍON

ÅRG. 1 Nr 2 1985

Redaktion:

Jan-Erik Malmstigen, Skomakarg 6 710 40 FRÖVI Tel: 0581/30252

Mats Andersson, Hagabergsliden 4 711 00 LINDESBERG Tel: 0581/16274

Styrelseordförande:

Sven-Olof Eriksson, Spannmålgatan 24 710 40 FRÖVI Tel: 0581/30902

I PANDION publiceras resultatet av den ornitologiska aktiviteten inom Lindesbergs kommun - inventeringar, fågelobservationer, fågelskydd föreningsnyheter m.m.

MEDLEMSKAP i FFK erhålles genom att betala 20:- på postgiro 484 16 67 - 1 För ungdomar 4 - 16 år är avgiften 10:-, familjekort kostar 35:-

UTKOMMER 3 gånger per år, i mars, augusti och december

Undrar du om möten eller ekskursioner? Ring Sven-Olof Eriksson, tel: 0581/30902

Fågelrapporter sändes till Jan-Erik Malmstigen eller Mats Andersson. Adress: se redaktion.

Vad finns att köpa genom FFK?

Köp på möten eller ring Jerry Andersson, tel:0581/31369

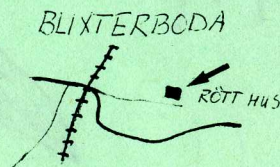
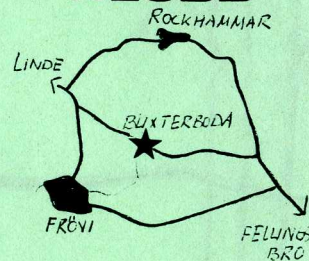
SVERIGES ORNITOLOGISKA FÖRENING

Postadress: Box 26 011
100 41 STOCKHOLM
Tfn: 08/210508

Postgirokonto 19 94 99 - 5
Medlemsavgift 90:- per år (för ungdomar 21 år och yngre dock 50:-)

ÖPPET HUS EGEN KLUBB-LOKAL

Vi har fått en egen klubblokal i Blixterboda (IOGT's). Vi hyr två rum på övre våningen där vi har öppet hus alla MÅNDAGAR fr.o.m 9 sept - 2 december Öppet 19.00 - 21.00, men vissa dagar kan det vara öppet tidigare. En jourlista på den person som ansvarar för öppet-hållandet kommer att anslås. Du är alltså välkommen till klubblokalen denna tid för att träffa de andra medlemmarna, läsa klubbens tidskrifter och diskutera de senaste obsarna. Slår försöket väl ut kommer vi kanske att utöka öppet-hållandet. Välkomna!

Du som önskar skjuts till lokalen från Frövi i samband med månads-träffar eller när vi håller "öppet hus" - kontakta Sven-Olof tel.30902

STORSPOVEN I LINDESBERGS KN

Mats Andersson

Inledning:

Storspoven, Europas största vadare, är knuten till öppna lättöverskådliga marker som myrar, mader, våtängar och åkermark. Arten häckar i så gott som hela landet utanför fjällkedjan.

Under de senaste decennierna har storspoven konstaterats minska i antal i Sverige och då främst i jordbruksbygderna, där den förr var en välkänd och välkommen fågel som spred sina härliga vartoner ut över de öppna markerna. Vad denna minskning beror på är inte säkert klarlagt, en tänkbar och sannolik orsak är den förändring i storspovens häckningsbiotop, bl a ytterligare torrare åkermarker, som pågår. Dessutom jagas storspoven i övervintringsområden och på rastplatser i mycket stort antal, vilket även har betydelse.

Västmanlands Ornitologiska Förening genomförde 1984 en inventering av storspoven i hela landskapet. Syftet var att kartlägga och uppskatta i antal de häckande paren. Inventeringsresultat och metodik finns publicerat i Fåglar i Västmanland 1985:2.

Vad gäller storspovens förekomst i Lindesbergs kommun redovisas här resultatet mer detaljerat. För att få en så total bild av storspovens nuvarande utbredning och status i kommunen som möjligt, har både äldre och nyare uppgifter medtagits. På kartan har markerats samtliga kända storspovslokaler där häckning eller trolig häckning ägt rum under åren 1983, 1984 och 1985. Varje storspovslokal presenteras även vad beträffar läge, biotop och eventuellt känt häckningsresultat.

Även om min målsättning har varit att täcka upp och finna samtliga lokaler för storspov i kommunen, finns det kanske ytterligare par. De uppgifter om par som Du upptäcker saknas på kartan tar jag tacksamt emot.

Storspovslokaler:

1. Östra Löa Läge: 11F 6c, ca 10 km N Storå
Biotop: Kortbetade strandängar, våtängar med en bredd av 20-75 m utmed Storån. De övergår succesivt i torrare betesmark.
2 par häckade inom området 1984.
2. Vasselhyttan Läge: 11F 5c, Kilen ca 5 km N Storå
Biotop: Kultiverad fodermark som gränsar till sank naturlig betesmark.
1 par häckade 1984, 2 ungar sågs.
3. Vasselhyttan Läge: 11F 5c, ca 500m N Vasselhyttans hpl, 5 km N Storå
Biotop: Kultiverad fodervall som gränsar till naturlig betesmark.
1 par häckade 1984, 1 unge sågs.
4. Hägernäs Läge: 11F 5f, Hägernäs ca 6 km NO Morskoga
Biotop: Naturlig betesmark som gränsar till våtängar.
1 par häckade 1984, 1 unge sågs.
5. Morskogasjön Läge: 11F 4f, norra delen av sjön
Biotop: Slättsjökaraktär som omges av öppen sluttande åkermark. Området närmast häckplatsen utgörs av betade strandängar.
1 par häckade 1984.
6. Gammelbo Läge: 11F 5f, Sandåns utlopp i Norrmogen
Biotop: Våtängar i anslutning till åns utlopp i sjön området gränsar även till åkermarker.
1 par häckade 1985.
7. Bråtmossen Läge: 11F 5g, ca 2 km Ö Forshammars bergverk
Biotop: Varierat våtmarksområde där myr, sumpskog, åkermark och en å finns.
1 par häckade 1985.
8. Resta Läge: 11F 5e, Resta ca 2 km SO Ramsberg
Biotop: Våtängar i anslutning till å, gränsar till betesmarker mm.
1 par häckade 1985.

9. St. Aspasjön Läge: 11F 3e, ca 3 km NO Gusselby
Biotop: Naturlig betesmark som gränsar mot sjön och åkermark.
1 par häckade 1985.
10. Grönbo Läge: 11F 2f, Grönbo ca 10 km Ö Lindesberg
Biotop: Naturliga betesmarker som gränsar mot Grönbosjön.
1 par under häckningstid 1983.
11. Snuggan Läge: 11F 2c, Snuggabäcken, Marielund ca 5 km NV Lindesberg
Biotop: Naturliga betesmarker och obetade våtängar.
1 par häckade 1984, 2 ungar sågs.
12. Albäcksån, Råsvalen Läge: 11F 2d, Albäcksåns utlopp i Råsvalen, Gusselby
Biotop: Naturlig betesmark och obetade våtängar som gränsar till åkerslutningar och sjön Råsvalen.
2 par häckade 1984, 2+1 unge sågs.
13. Unnasjön Läge: 11F 2d, ca 6 km NO Lindesberg
Biotop: Tidigare sänkt sjö som befinner sig i ett stadium av snabb igenväxning. Omges av granplanterad fd åkermark och barrskog.
1 par häckade 1984.
14. Dammsjön, Björkhyttan Läge: 11f 2d, ca 4 km NO Lindesberg
Biotop: Liten igenväxande sjö av slättsjökaraktär, omges av våtängar, naturlig betesmark och i öster av myrmark.
1 par häckade 1984, (troligen 2 par 1985)
15. Sörängarna Läge: 11F 2d, ca 4 km N Lindesberg
Biotop: Våtängar som gränsar till åkermark och sjön Råsvalen där betesmarker ingår.
2 par häckade 1984, 2+1 unge sågs.
16. Torphyttan Läge: 11F 1d, V Lindesberg
Biotop: Betade våtängar i anslutning till Torphyttabäckens utlopp i St. Lindessjön. Mindre åker- och betesmarker gränsar till ängarna.
1 par under häckningstid 1984.

- 17. Multasjön Läge: 11F 1e, ca 7 km Ö Lindesberg
Biotop: Näringsrik tidigare sänkt sjö som omges av åkrar, våtängar och strandskog.
1 par häckade 1984, 1985.
- 18. Liaängarna, Väringen Läge: 10F 8e, ca 4 km SV Frövi
Biotop: Naturlig betesmark som gränsar till våtängar.
1 par häckade 1984.
- 19. Ervallaängarna Läge: 10F 8d, ca 8 km Sv Frövi (gräns t Örebro kn, Vstml)
Biotop: Våtängar och naturlig betesmark.
3 par häckade 1984.
- 20. Sjömosjön Läge: 10F 7h, ca 4 km SO Fellingsbro
Biotop: Grund utbuktning av Arbogaån. Omges av våtängar, buskmarker och öppen åkermark.
1 par häckade 1984, 2 ungar sågs.

Resultat:

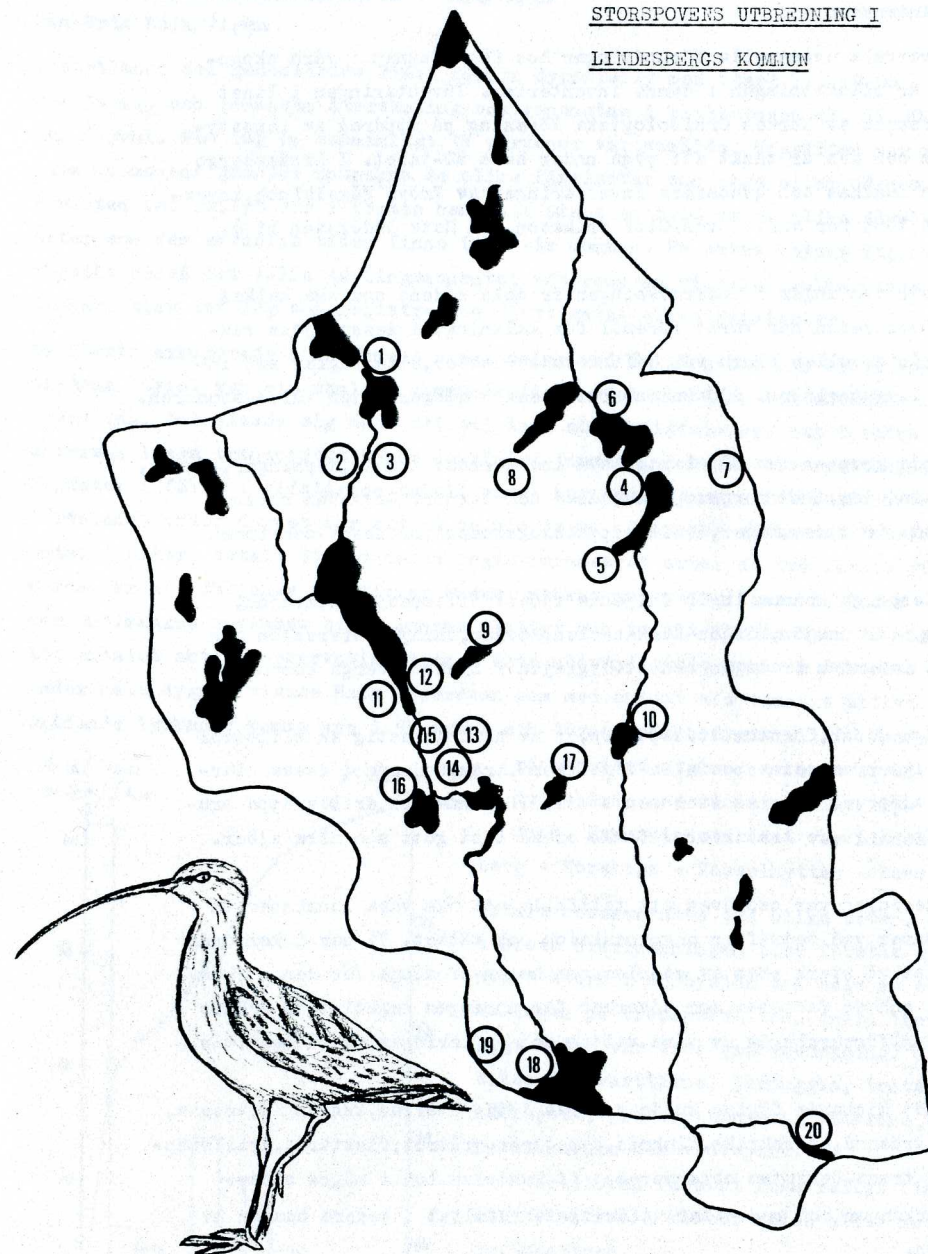
Totalt har 25 par hittats, de flesta från kulturmarker av något slag. Den totala arealen kulturmark i kommunen är 217 km², vilket medför en täthet av 0.12 par/km² i hela kommunen (pga nyare uppgifter en revidering från resultatet i FIV 1985 där 19 revir uppgavs). Motsvarande täthet i Märke är 0.15 par/km² och hela landskapet Västmanland 0.1 par/km².

Inget storspovsrevir har påträffats på helt torr åkermark, utan samtliga lokaler är belägna där någon form av våtmark är i dess omedelbara närhet, t ex sankta våtängar, strandängar eller en slättsjö. Storspovens kända utbredning i kommunen, som redovisas på kartan, visar på en något nordlig sådan. Nära hälften (13 par) finns i ett område, från Lindesberg upp till Storådalen. De stora skogarna i nordväst och i Klotenområdet saknar lämpliga häckningslokaler som exempelvis större myrar. Storspoven är även märkligt nog inte funnen på det myrrika Grinsöområdet, den saknas bl.a på den största myren Spelmossen-Stormossen. Storspoven är likaså ytterst fåtalig på kulturbygden runt Fellingsbro.

Vad gäller äldre förekomst kan nämnas att 2 par häckade för 4-5 år sedan vid Fellingsbro kyrka, dessa är nu borta. Vid Storå häckade förr flera par, likaså vid Ingelshyttan och Sligdammen, Stripa här finns inga par på senare år (uppgift från Ola Almkvist, Storå). Orsaken till dessa försvinnanden är troligen torrare åkrar genom täckdikning och förbuskning på övriga lokaler.

STORSPOVENS UTBREDDNING I

LINDESBERGS KOMMUN

FÅGELINVENTERING

I SAMBAND MED KALKNING AV SJÖAR I ÖREBRO LÄN

Mats Andersson

Att övervaka eventuella förändringar hos fågelfaunan i våra skogs-sjöar är målsättningen i denna inventering. Inventeringen i länet organiseras av Närkes Ornitologiska Förening på uppdrag av länsstyrelsen och den är tänkt att pågå under hela 80-talet. I Lindesbergs kommun handhas och genomförs inventeringen av Frövi Fågelklubb, inventerare 1985 har varit Sven-Olof Eriksson och Mats Andersson bl a.

De sjöar som ingår i undersökningen är dels sådana som ska kalkas eller som redan har varit föremål för kalkning. I dessa sjöar räknas, från en eller flera väl definierade punkter, alla fåglar som ingår i inventeringen. Sjöarna besöks sedan 8 gånger under våren-sommaren.

Följande grupper och fågelarter ska inventeras: lommar, doppingar, svanar, gäss, simänder, dykänder, sumphöns, måsar och tärnor. Dessutom noteras fiskande fiskgjuse, häger, drillsnäppa, skogssnäppa, grönbena och trana.

I Lindesbergs kommun ingår följande sjöar: St. Aspasjön, Kvavsjön, Ösaren, S Brunasjön, Ölsjön-Hällabacken, Rösjön, Andsjön, Gränssjön och Aspen. Dessutom Bredsjön och St. Myggsjön i Ljusnarsbergs kommun.

Samtliga sjöar, förutom St. Aspasjön, är av näringsfattig sk oligotrof typ vilka hyser sin speciella fågelfauna. Artrikedomen i dessa klarvattensjöar är inte så stor men storlom, fiskmås och drillsnäppa brukar ofta ingå, de tre arterna fanns också i så gott som alla sjöar.

Inventeringen ger oss även ett tillfälle att öka våra kunskaper om storlommen vad beträffar ungproduktion och täthet. Vi har i kommunen en relativt stark stam av storlom, men hoten är många för denna sköna fågel, och de faktorer som påverkar föryngringen negativt är främst störning, försurningen av våra vatten och regleringar av vattennivån.

Följande häckande fåglar kunde noteras 1985: Storlom, kanadagås, kricka, knipa, gräsand, storskrake, fiskmås, skrattmås, gråtrut, fisktärna, drillsnäppa och trana. Dessutom observerades fiskande smålom i några sjöar.

Vi återkommer och redovisar utförligare resultat i senare nummer av Pandion.

FRÖVI FÅGELKLUBBS DYGNSRALLY 1985

Jan-Erik Malmstigen

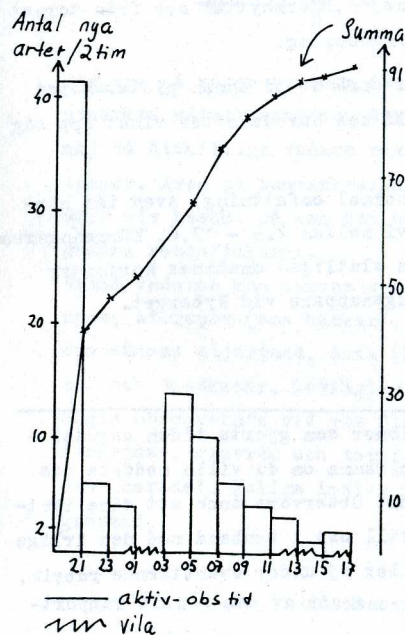
I strålände sol genomfördes FFK:s första dygnsrally med start kl. 19.00 den 31 maj och gemensam återsamling och genomgång i klubbstugan kl. 17.00 den 1 juni. Nio lag om sammanlagt 18 personer var anmälda. Uppgiften var att inom kommunens gränser anteckna de olika fågelarter som sågs eller hördes. Avsikten med rallyt var i första hand att skapa en bild av de olika fågelarter som den aktuella tiden finns inom vår kommun. En extra krydda utgjorde förstås också det lilla tävlingsmomentet eftersom en vinnare skulle utses. Vinnare blev det lag som registrerade flest antal olika fågelarter.

De flesta exkurerade i kommunens södra delar med Fellingsbro och Frövi som centrum. Cykel var ett vanligt kommunikationsmedel men även bil användes av flera lag. Det visade sig dock att bil inte nödvändigtvis var att föredra eftersom långa transportsträckor samtidigt innebar minskade observationsmöjligheter i fält. I vidstående tabell visas hur antalet nyregistrerade arter fördelades under dygnet för ett av de nio lagen. Dessutom visas det totala antalet arter, totalt 91. Av dessa registrerades 41 arter de två första timmarna för att följande två timmar endast utökas med ytterligare 6. Under morgontimmarna användes bilen ganska flitigt och totalt kördes över 20 mil. Att antalet aktiva observationstimmar inte nödvändigtvis behöver fördelas under hela dygnet visade Mats Andersson som med endast nio timmars aktivt skådande lyckades komma upp i 95 arter och därmed vinna dygnsrallyt. Vand-

ringspriset utgörs av en svarvad trätallrik med vinnarens inskription. Exkursionsområdet var Lindesberg - Morskoga - Vasselhyttan - Dammsjön.

Totalt observerades 124 olika arter. Den största överraskningen blev förstås en svart stork i Sörbysjön som sågs av ett av lagen på fredagskvällen. Andra trevliga arter var t.ex gråhakedopping, årtä, bläsand, svarttäma, jorduggla, tretåig hackspett, gräshoppsångare, nötkråka, ortolansparv och videsparv.

En stencilerad rapport från rallyt finns att rekvirera i klubblokalen eller mot portokostnad.

SETT I FÅGELMARKERNA

Aktuella observationer februari 1985 - juli 1985

Mats Andersson & Jan-Erik Malmstigen

Våren 1985 blev upp emot två veckor försenad. Februari blev mycket kall och nederbördsrik. Enstaka bo- och bergfinkar höll sig dock kvar på foderplatserna och flockar av gråsiskor sågs här och där. Den 3:e mars sågs en tidig vigg i Väringen och en alfågel ♂ låg i Fröviforsån i slutet av månaden. En glädjande observation av vitryggig hackspett gjordes i Liaskogen, Frövi vid ett flertal tillfällen, den höll sig kvar inom reviret hela våren! Ugglorna hördes i mindre omfattning än förra året. Det var i princip bara spurvuggla och kattuggla som hördes ropa.

April blev en riktigt kall månad. Isarna låg kvar på sjöarna och mycket nederbörd kom i form av regn eller snö. Sångsvanarna sträckte iår förbi utan att rasta vilket resulterade i den hittills lägsta noteringen från Finnåkersjön (ca 40 ex den 28 april). Däremot fanns det ovanligt mycket storspov denna månad. Flockar över 100 ex sågs vid bl.a Fellingsbro och Lindesberg. En annan art som uppträdde i sällan skadat antal var strandskatan som sågs på en sådan udda lokal som Rockhammar samt Sörbysjön och Väringen o Lindesjöns isar. Vaken i Väringen kom att fungera som en viktig rastlokal i april - maj. Här sågs bl.a arter som skedand, stjärtand, sjöorre, silvertärnor och havstrut.

I samband med snösmältningen i maj rastade stora flockar av vadare på Ervalla-ängarna. I stort antal sågs t.ex rödbenan och vid ett tillfälle rödspov. För 3:e året i rad spelade dvärgbeckasin över Dammsjön, Björkhyttan och från tornet vid Hagaberg kunde man se såväl gråhake- som smådopping.

Den svarta storken vid Sörbysjön den 31 maj är omnämnd på annan plats. Högst oväntat sågs den igen på samma lokal den 4 juli och har därefter visat upp sig för flera av klubbens medlemmar.

De sk nattsångarna i juni uppträdde i ganska normal omfattning. Även iår hördes flodsångaren, denna gång vid Hagaberg, Frövi mellan 2.6 - 17.6. Kärrsångaren är rapporterad från tre lokaler. Från juli kan slutligen omnämnas kornknarr vid Västvalla, Fellingsbro och en sj mindre flugsnappare vid Nyberget.

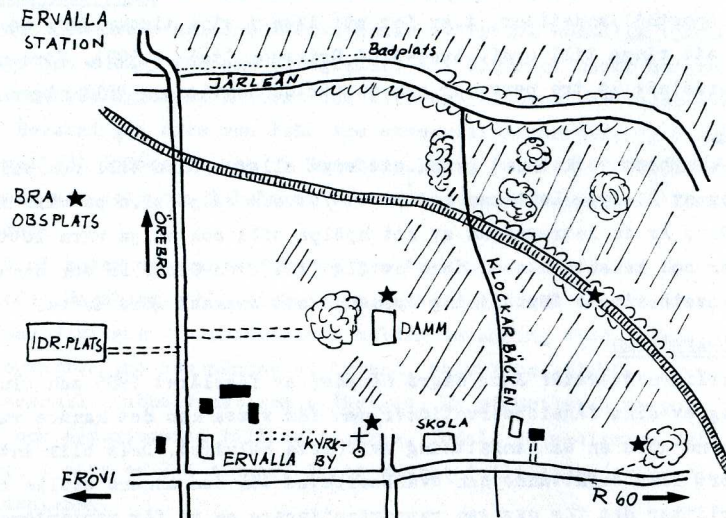
I nästa nummer av Pandion behandlas observationer som gjorts tiden augusti - november 1985. Vi i redaktionen är därför tacksamma om du ville meddela oss dina aktuella observationer, gärna per telefon. Observera dock att dina iakttagelser skall rapporteras i vanlig ordning till oss i samband med den årliga rapporten, oavsett om de varit publicerade eller ej under ovanstående rubrik. Observationerna är vidare prel. och ännu ej granskade av den lokala rapportkommittén.

Fågelstället

ERVALLA ÄNGAR

Läge: Ervalla kyrkby . Gränisar i norr mot Ervalla kyrka. I söder gräns Ervalla station och Järleån.

Terräng: I huvudsak översvämmade åkrar och ängar med inslag av lövskogsholmar och busksnår. Igenom området går gamla järnvägen Ervalla - Nora. Järnvägsbanken är en utmärkt promenadstig och obsplats varifrån man kan iakttaga nästan hela området.

Fåglar: På våren svämmar Järleån över sina breddar och skapar då detta utmärkta våtmarksområde. Därför är bästa skådartiden på våren i april - maj då åtskilliga vadare rastar där tillsammans med änder, svanar och tranor. Även på sommarkvällar i juni är ängarna och naturen närmast ån värt ett besök. Då kan man höra och se olika sångare, näktergal och de granna rosenfinkarna.

Bland vadarna kan nämnas svartsnäppa, rödbena, brushane, rödspov, småspov, storspov (som häckar), större och mindre strandpipare. Bland änder kan nämnas stjärtand, årta (har häckat), skedand, snatterand, vigg, bergand och småskrake. Rovfåglar slår sina lovar över ängarna. Iår har jorduggla observerats vid ett flertal tillfällen. Årsvissa är annars blåhök, fiskgjuse, ormråk och tornfalk. Även stenfalk och kungsörn har setts över området. Roliga inslag på ängarna utgör en helt vit- och en svart gräsand.

Anders och Birgitta Bäckström

